

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Комітет з питань етики

РІШЕННЯ

від 30 вересня 2025 року № 47 (183)

**про внесення на розгляд
Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти
подання про наявність у дисертації доктора економічних наук
Яценко Валентини Володимирівни «Теоретико-методологічні засади
формування соціальної відповідальності закладів вищої освіти в умовах
структурно-інноваційних перетворень»
та науковій публікації за її темою
фактів порушення вимог з питань текстових запозичень
без посилання на джерело (академічного плагіату)**

До Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі - Національне агентство) 05 листопада 2024 року надійшла скарга від Смірнова Олега Ювеналійовича щодо виявлення в захищеній 16 травня 2024 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.102.05 при Київському національному університеті технологій та дизайну дисертації Яценко Валентини Володимирівни на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук «Теоретико-методологічні засади формування соціальної відповідальності закладів вищої освіти в умовах структурно-інноваційних перетворень» фактів академічного плагіату (№ 48-24-АД від 05.11.2024, далі – скарга).

Комітет з питань етики (далі – Комітет) своїм рішенням від 15 листопада 2024 року № 70 (135) прийняв скаргу до розгляду.

Про прийняття скарги до розгляду Комітетом був поінформований Київський національний університет технологій та дизайну, а також Яценко В.В. Водночас копія скарги оприлюднена на сайті Національного агентства.

Перевірку викладених у скарзі відомостей здійснював уповноважений підрозділ секретаріату Національного агентства, який 09 липня 2025 року надав Голові Комітету Звіт перевірки відомостей щодо наявності в дисертації доктора економічних наук Яценко Валентини Володимирівни «Теоретико-методологічні засади формування соціальної відповідальності закладів вищої освіти в умовах структурно-інноваційних перетворень» фактів академічного плагіату з результатами проведеного аналізу виявлених у дисертації за допомогою відповідного програмного забезпечення фрагментів збігів щодо неправомірного

використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідного посилання (далі – матеріали перевірки).

Головою Комітету матеріали перевірки були передані на ознайомлення членів Комітету та визначено 14 липня 2025 року доповідача за справою.

Доповідачем були проаналізовані матеріали перевірки скарги та визнано їх достатніми для її розгляду Комітетом по суті.

Комітет за наслідками вивчення матеріалів перевірки, а також інформації, наданої доповідачем, дійшов висновку про наявність фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело (академічного плагіату) в дисертації доктора економічних наук Яценко Валентини Володимирівни «Теоретико-методологічні засади формування соціальної відповідальності закладів вищої освіти в умовах структурно-інноваційних перетворень», а також науковій публікації за темою дисертації «Gryshchenko, I., Yatsenko, V. Socio-entrepreneurial approach in higher education institutions on the example of inclusive education (Соціально-підприємницький підхід у закладах вищої освіти на прикладі інклюзивної освіти). Management, 2(32):41–52».

У дисертації Яценко В. В. за допомогою програмного забезпечення виявлено відтворення без належних посилань на джерела запозичення фрагментів таких наукових праць іншого авторства:

1. Berei E. B. The Social Responsibility among Higher Education Students // Education Sciences. 2020, 10(3), 66;

2. Кошик А.В., Долинина И.Г. Педагогическое конструирование матрицы понятий, детерминирующих содержание понятия «Социальная ответственность обучающихся политехнического вуза». Вестник Оренбургского государственного университета. 2019. №4 (222). С. 106–110. DOI:10.25198/1814-6457-222-106;

3. Полякова А. Г. Интеграция процессов дуального образования и корпоративной социальной ответственности промышленной компании. Управленец, 2018. Т. 9. № 2. С. 31–40;

4. Ширинкина Е. В. Теория и методология управления человеческим капиталом предприятий в условиях развития цифровой экономики : дис. ... д-ра экон. наук. Екатеринбург: федеральное государственное автономное образовательное учреждение высшего образования «Уральский федеральный университет имени первого президента России Б.Н. Ельцина», 2021. 326 с.

Джерелом використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідного посилання у публікації Gryshchenko, I., Yatsenko, V. Socio-entrepreneurial approach in higher education institutions on the example of inclusive education. Management, 2(32):41–52, а саме в частині внеску Яценко В.В. як співавтора, встановленого на підставі письмових пояснень, наданих Національному агентству другим співавтором І.М. Грищенком, є наукова праця:

5. Мёдова Н. А. Модель инклюзивного образования в условиях муниципальной образовательной системы. Автореф. дис. ... канд. пед. наук. Томск, 2013.

У дисертації Яценко В.В. встановлено наявність відтворення без змін (або з незначними змінами) у перекладі з англійської та російської мов текстів інших авторів без посилання на автора (авторів). Також виявлено копіювання до тексту дисертації без зазначення посилання на джерело комп'ютерного коду (с.370–373).

У публікації, в якій висвітлено наукові результати за темою дисертаційного дослідження, за допомогою відповідного програмного забезпечення встановлено наявність відтворення без змін (або з незначними змінами) у перекладі з російської на англійську мову тексту іншого автора без належного посилання.

Разом у тексті дисертації та публікації, у якій висвітлено наукові результати за її темою, встановлено понад 200 фрагментів тексту обсягом від одного речення, а також 7 таблиць, 15 схем (моделей), які свідчать про використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів 5 інших авторів (авторських колективів) без відповідних посилань на автора (авторів) та/або на джерело.

Викладені факти запозичень без посилання на джерело підпадають під визначення поняття академічного плагіату.

При оцінці матеріалів перевірки Комітет керується пунктом 21 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 24 жовтня 2023 року, згідно з яким будь-які документи чи свідчення про наявність або відсутність у дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації не є вирішальними, не мають наперед визначеного значення для Комітету і враховуються в сукупності з іншими документами та матеріалами при прийнятті рішень відповідно до цього Порядку.

Відповідно до частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня кандидата наук, доктора наук у разі встановлення відповідно до законодавства фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржене відповідно до законодавства.

Згідно з абзацами першим, четвертим пункту 40 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197 (далі – Порядок № 1197) у МОН розглядаються звернення щодо порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело, академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації за поданням Національного агентства – безстроково.

Відповідно до пункту 38 Порядку № 1197, особа, якій за рішенням МОН (МОНмолодьспорту, ВАК) видано диплом доктора (кандидата) наук, може бути позбавлена відповідного ступеня у разі виявлення порушень вимог нормативно-правових актів з питань атестації наукових кадрів, чинних на момент прийняття

рішення МОН (МОНмолодьспортом, ВАК) про видачу відповідного диплома або затвердження рішення ради про присудження ступеня доктора філософії.

Згідно з частиною шостою статті 69 Закону України «Про вищу освіту» (в редакції, чинній на момент прийняття рішення МОН про видачу відповідного диплома Яценко В.В.) оприлюдненню (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворенню опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту» визначено, що порушенням академічної доброчесності вважається, зокрема, академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Відповідно до пункту 7 Порядку № 1197 докторська дисертація повинна відповідати таким вимогам: бути кваліфікаційною науковою працею, виконаною здобувачем самостійно; містити наукові положення та нові науково обґрунтовані результати у певній галузі науки, одержані здобувачем особисто, які мають практичну та теоретичну цінність та які підтверджуються документами, що засвідчують проведення здобувачем досліджень; ... свідчити про особистий внесок здобувача в науку щодо розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми; відповідати принципам академічної доброчесності. Порушення зазначених вимог є підставою для відмови у присудженні наукового ступеня доктора наук або для скасування рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук.

Згідно з пунктом 9 Порядку № 1197 використання в докторській дисертації, наукових публікаціях, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів супроводжується обов'язковим посиланням на автора та/або на джерело опублікування. Порушення цієї норми є підставою для відмови у присудженні наукового ступеня доктора наук або для скасування рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук.

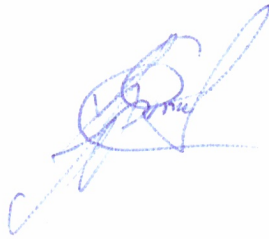
Згідно з частиною дев'ятою статті 19 Закону України «Про вищу освіту» Комітет з питань етики розглядає питання порушення академічної доброчесності і вносить відповідні подання до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

На підставі наведеного, відповідно до частини дев'ятої статті 19, частини шостої статті 69 Закону України «Про вищу освіту», частини четвертої статті 42 Закону України «Про освіту», частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пунктів 7,9, 38–41 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197, пунктів 21–22 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого на засіданні Національного

агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 року, зі змінами)) Комітет

ВИРІШИВ: внести на розгляд Національного агентства подання про наявність у дисертації доктора економічних наук Яценко Валентини Володимирівни «Теоретико-методологічні засади формування соціальної відповідальності закладів вищої освіти в умовах структурно-інноваційних перетворень» та науковій публікації за темою дисертації «Gryshchenko, I., Yatsenko, V. Socio-entrepreneurial approach in higher education institutions on the example of inclusive education. Management, 2(32):41–52» фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело (академічного плагіату).

Голова Комітету

Артем АРТЮХОВ